HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הכל

[א]שוחטין ושחיטתן כשרה [ב]חוץ מחרש שוטה וקטן שמא יקלקלו [א]את שחיטתן [ב]וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשרה: **גמ'** הכל שוחטין (א) לכתחלה ושחיטתן כשרה דיעבד אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי וכל הכל לכתחלה הוא אלא מעתה[ג] [ג]הכל ממירין אחד האנשים ואחד הנשים ה"נ דלכתחלה הוא והא כתיב [1]לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב התם כדקתני טעמא לא [ד]שהאדם רשאי להמיר אלא שאם המיר מומר [ד]וסופג את הארבעים [א] אלא [ה]הכל מעריכין ונערכין נודרין ונידרין הכי נמי דלכתחלה [ה]והא כתיב [2]וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא וכתיב [3]טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם ותניא [ו]טוב מזה ומזה [ו]שאינו נודר כל עיקר דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר טוב מזה ומזה נודר ומשלם ואפי' רבי יהודה לא קאמר אלא באומר [ז]הרי זו

אבל

הכל שוחטין. כל היכא דתני הכל כולהו מייתי להו בשמעתא קמייתא דערכין [ב.] ומפרש הכל לאתויי מאי. והכל שוחטין דמתניתין פליגי בה אמוראי בגמרא למר לאתויי טמא בחולין ולמר לאתויי כותי או מומר[ח]: **וכולן.** בגמרא[ט] מפרש מאי וכולן: **גמ' ושחיטתן כשרה דיעבד.** בתמיה. וקשה רישא דמשמע דהווא דאתרבי מהכל לכתחלה אתרבי ואילו סיפא משמע דכי מרבינן מהכל דיעבד מרבינן לה אבל לכתחלה לא אתרבי והא ליכא למימר כולה מתניתין לכתחלה וחדא קתני דכיון דתנא הכל שוחטין פשיטא דכשרה: **וכל הכל לכתחלה הוא.** דתקשה לך ולא תוכל לומר כולה דיעבד וה"ק הכל תורת שחיטה נוהגת בהן שאם שחטו אותן הפסולין דמתרבי תהא שחיטתן כשרה: **אלא הכל ממירים.** מי מלית למימר לכתחלה יביא בהמת חולין אצל בהמת קדשים ויאמר זו תמורת זו. הכל דתמורה מפרש התם [ערכין ב.] לאתויי יורש שממיר בקרבן אביו לאחר מיתת אביו דהתם תנן[י] אין ממירין בשל אחרים: **טוב.** תם: **רע.** בעל מום: **התם כדקתני טעמא.** דעקר להכל דרישא דלא תימא לכתחלה הוא אבל הכל שוחטין בדוכתיה קאי דכל כמה דלא עקר ליה ותנא לא שיהו הפסולים רשאים לשחוט כדעקר התם משמע דלכתחלה רבינהו והדר תני ושחיטתן כשרה דמשמע דיעבד: **לא שהאדם רשאי.** דכתיב לא יחליפנו ורישא הכי קאמר הכל [ב]דין תמורה נוהגת בהם והא דתנא ברישא הכל ממירין ואיצטריך ליה תו לפרושי לא שהאדם רשאי כו' ולא נקט ברישא לשון קצרה הכל שהמירו תמורתם תמורה לשון התנאים הוא זה כמו הכל שוחטין הכל סומכין [מנחות צג.] הכל חייבין[כ] הלכך הכא אע"ג דהוצרך להאריך לא שינה התנא את לשונו: **מומר.** נתפסת השניה ושתיהן קדושות: **וסופג את הארבעים.** משום לאו דלא ימיר: **הכל מעריכין.** התם [ערכין ב.] מפרש לאתויי מופלא סמוך לאיש קטן היודע להפלות[ג] לשם מי מקדישין ואם סמוך לפרקו הוא כגון בן י"ב שנה ויום אחד דבריו קיימין אע"פ שעדיין קטן הוא עד י"ג שנה ויום אחד: **מעריכין.** תורת מעריכין עליהם שאם אמר ערכי עלי או ערך פלוני עלי נדרו קיים ואע"ג דקטן הוא זה הנודר חייב ליתן כפי שנים של נערך והדמים קצובין בפרשה [ויקרא כז]: **הכל נערכין.** יש להם ערך ואפילו מוכה שחין שאינו שוה כלום לימכר בשוק יש לו ערך הכתוב בפרשה ואם אמר על עצמו ערכי עלי או אמר על אחר ערך מוכה שחין זה עלי לא אמרינן הואיל ודמים אין לו ערך נמי אין לו: **הכל נודרים.** דמי עלי או דמי פלוני עלי. והתם [ערכין ב.] מפרש לאיידי דבעי למיתני הכל נידרין תנא נמי הכל נודרים: **הכל נידרים.** כל אדם השוה כלום יש לו דמים ואם אמר דמי עלי או אמר על אחר דמי פלוני עלי נותן לפי מה שהוא נמכר בשוק ואפילו היה הנידר זה פחות מבן חדש ואמר דמי תינוק זה עלי יתן דמיו ואע"פ שאין פחות מבן חדש נערך ואם אמר ערכו עלי פטור מכלום שלא נתנה בו תורה ערך דכתיב (ויקרא כז) ואם מבן חדש ועד בן חמש שנים דמים מיהא יש לו לפי שויו ואם אמר בתורת דמים נותן דמיו: **לא יהיה בך חטא.** הא אם תדור יהיה בך חטא: **טוב אשר לא תדור.** לעיל מיניה כתיב את אשר תדור שלם ואפילו הכי טוב אשר לא תדור שמא תדור ולא תשלם הכי מפרש ליה רבי מאיר: **טוב מזה ומזה.** מנודר ומשלם ומנודר ואינו משלם: **שאינו נודר כל עיקר.** שהרגיל בנדרים בא לידי לא יחל דברו [במדבר ל]: **רבי יהודה אומר טוב מזה ומזה נודר ומשלם.** דהכי משמע טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם לא שהוא טוב מכולם: **ואפילו ר' יהודה לא קאמר אלא דאמר הרי זו.** דאם מתה או נגנבה אינו חייב באחריותה. אי נמי כיון דאפרשה תו לא הדר ביה:

אבל

הכל שוחטין. כתוב בהלכות ארץ ישראל דנשים לא ישחטו מפני שדעתן קלות ואין נראה דאפילו במוקדשין שוחטות לכתחלה [ל]כדאמרינן פרק כל הפסולין (זבחים דף לא:) כל הפסולים ששחטו דיעבד אין לכתחלה לא ורמינהי ושחט מלמד שהשחיטה כשרה כו' ומשני הוא הדין דאפילו לכתחלה אלא משום דבעי למיתני טמא במוקדשים דלכתחלה לא תנא נמי ששחטו ולא קאמר משום דבעי למיתני נשים דתנא להו ברישא אלא ודאי משום דנשים שוחטות לכתחלה אפילו במוקדשין והא דלא קתני הכל שוחטין אחד אנשים ואחד נשים כדקתני בתמורה (דף ב.) התם אצטריך למיתנייה[ד] כדפירש בריש תמורה משום דכל הפרשה כולה נאמרה בלשון זכר אבל הכא אין חידוש באשה יותר מבאיש ובפרק כל הפסולין (דף לא:) גבי קדשים אילטריך למיתני נשים משום דבשאר עבודות נשים פסולות אפילו כהנות: **שמא** יקלקלו כו'. בגמרא (לקמן יב:) דייק מדקתני שמא יקלקלו ולא קתני שמא קלקלו ש"מ אין מוסרין להן חולין לכתחלה ופ"ה אפילו אחרים רואין אותן וק' לפירושו דהא מסיפא שמעינן לה וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן כו' דמשמע דיעבד דוקא וליכא למימר דדיעבד נקט משום טמא במוקדשין או אין מומחין אבל חש"ו אפילו לכתחלה שוחטין באחרים רואין אותן דהא רבא הוא דדייק שמא קלקלו לא קתני ולרבא לא קאי וכולן ששחטו אלא אחש"ו כדאמרינן בגמרא וי"מ דגרס לקמן רבה אבל רבא לא דייק בין יקלקלו לקלקלו כי היכי דלא חייש בהא דלא קתני ואם שחטו ור"ת מפרש דאין מוסרין להן חולין לכתחלה לשחוט אפילו כדי להשליך לכלבים דלמא אתי [ה]למיכל שיטעו להכשיר שחיטתן מתוך שיראו שמוסרים להן כדפטר לקמן[מ] שחיטתן מכסוי דלמא אתי למימר שחיטה מעלייתא היא וניחא השתא דבאין אחרים רואין אותן [ו]עסקינן ברישא: **התם** כדקתני טעמא. פירש בקונטרס דעקר ליה להכל דרישא דלא תימא לכתחלה הוא ולשון כדקתני טעמא לא משמע כפירושו ומה שפירש נמי במסקנא גבי דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי ואע"ג דבתמורה נמי תני והדר מפרש התם לא תנא כי האי גוונא הכל ממירין ותמורתן תמורה גבי הדדי ואי משום לא שהאדם רשאי להמיר משום דבעי לאסוקי וסופג את הארבעים לאשמועינן דלוקין על לאו שאין בו מעשה אין נראה דמשום וסופג את הארבעים לחודיה לא הוה ליה למיתני תרתי דיעבד דהוה מצי למיתני הכל ממירים והממיר סופג את הארבעים ועוד דבריש תמורה (דף ב.) פריך הכל ממירים לכתחלה ולא שהאדם רשאי להמיר דיעבד ומשני התם רב יהודה הכי קתני הכל מתפיסים בתמורה[י] אחד שוגג ואחד מזיד והוה ליה לשנויי דתנא ליה משום וסופג את הארבעים כדפירש בקונטרס כאן ונראה לרבינו תם דשינויא דהכא הוי כההיא דתמורה והכי קאמר התם כדקתני טעמא דלהכי תנא הכל ממירים דמשמע לכתחלה לאשמעינן שאפילו המיר במזיד דהיינו לכתחלה מומר דלא תימא ארבעים בכתפיה וכשר כדאמרן בהתודה (מנחות פא.) וקשה לפירושו דבסוף פרק קמא דתמורה (דף יג.) משמע דמן הדין ראוי להיות תמורה במזיד יותר מבשוגג דקאמר יהיה לרבות שוגג כמזיד ויש לומר דלענין בהמה שתהא כשרה למזבח פשוט לן שוגג יותר ממזיד אי נמי התם איירי במזיד ולא אתרו ביה דלא הוו ארבעים בכתפיה והוה מזיד פשוט לן יותר משוגג: **וסופג את הארבעים.** וא"ת הוה ליה למימר וסופג שמונים דהא תרי לאוי כתיב לא יחליפנו ולא ימיר ויש לומר דחד בשלו וחד בשל חברו כדאמר בתמורה (דף ט.) וכגון דאמר חברו כל הרוצה להמיר בבהמתו ימיר דבענין אחר אין ממירין בשל אחרים והכי איתא בהדיא בתמורה פ"ק[ס]: **וכתיב** טוב אשר לא תדור. מעיקרא מייתי מדברי תורה והדר מייתי מדברי קבלה: **טוב** מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר. פ"ה דלעיל מיניה כתיב את אשר תדור שלם ואפילו הכי טוב אשר לא תדור שמא תדור ולא תשלם וקשה לר"ת דלא מייתי בגמרא ההוא קרא כלל ונראה לר"ת דכולי מלתא דריש מהאי קרא דהוה ליה למיכתב טוב אשר לא תדור משתדור ולא ידענא דמשתדור ולא תשלם קאמר אלא להכי קאמר ולא תשלם לגלויי על משתדור דמשתדור כדרך הנודרין קאמר שנודרין ומשלמין כדאמר גבי שכיר ותושב בא זה ולימד על זה (קדושין דף ד.):

אבל

מסורת הש"ס

א) [במשנה שבמשניות וכ"ה ברי"ף וברא"ש גרסי' בשחיטתן], ב) [לקמן לא.], ג) תמורה ב., ד) תמורה ב. ב"מ לא., ה) ערכין ב., ו) נדרים ט. [תוספתא פ"ב ה"ה וע"ש], ז) ר"ה ו. נדרים י. מגילה ח. קינין פ"א מ"א, ח) עי' רש"י שבכרי"ף, ט) [ג: ג:], י) [עי' תמורה ט:], כ) [כגון חגיגה ב.], ל) [ועיין תוס' כתובות כב: ד"ה חד וכו' ומפורש יותר בקדושין עו: סד"ה אין בודקין וקל"ע], מ) [דף פו.], נ) שם איתא אחד אנשים ואחד נשים, ס) [וע"ע תוס' תמורה ב. ד"ה וסופג],

◆

תורה אור השלם

1. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹּדֶשׁ:
ויקרא כז י

2. וְכִי תֶחְדַּל לִנְדֹּר לֹא יִהְיֶה בְךָ חֵטְא:
דברים כג כג

3. טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם:
קהלת ה ד

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' הכל שוחטין (לכתחלה) תז"מ ונ"ב ס"א נמחק:

◆

מוסף רש"י

וכולן ששחטו. חרש שוטה וקטן (לקמן לא. ועי"ש יב: הובא לקמן ב:). **הכל ממירין.** בהמת חולין, זו תחת זו של הקדש (תמורה ב.). **לא שהאדם רשאי להמיר.** דהא כתיב לא ימיר (שם). **אלא שאם המיר מומר.** יש בכח לתפוס בתמורה בדיעבד (ב"מ צא.) דמתפיס עלה קדושה ושתיהן קדושות (תמורה ב.). **וסופג את הארבעים.** משום לא יחליפנו (ב"מ צא.). **הכל מעריכין.** אם אמר על אחד ערך פלוני עלי, נותן ערך אותו פלוני כפי שניו, שהערך ניתן לפי השנים הכתוב בפרשת ערכין ואחר שנות הנערכים הולכים, **ונערכין.** אם אמר ערכי עלי, או אם אמר אחר עליו ערך פלוני עלי (ערכין ב.). **נודרין.** דמי פלוני עלי, ושמין אותו כעבד הנמכר בשוק, **ונידרין.** דמי עלי, או אם אמר אחר עליו דמי פלוני עלי (שם). **שאינו נודר כל עיקר.** דהכי דריש ר' מאיר לקרא טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם, טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר מזה שנודר ולא משלם ואפילו מזה שנודר ומשלם (נדרים ט.). **נודר ומשלם.** מפרש ליה ר' יהודה דהאי טוב קאי אקרא דלקמיה, הכי דריש ליה טוב אשר תדור שלם, טוב אותו מאשר לא תדור (טוב) מאשר תדור ומשתדור ולא תשלם (שם).

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ד מהלכות שחיטה הלכה ד סמג עשין סג טוש"ע י"ד סימן א סעיף א ועיין בהגה"ה:

ב ב מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעי' ה:

ג ג מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה ז:

ד ד מיי' שם הלכה א:

ה [מיי' פ"ח מהלכות ערכין הי"ב]:

ה ו מיי' פי"ג מהלכות נדרים הלכה כד כה סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רג סעיף (ג) [ד]:

◆

שיטה מקובצת

א] אלא הכל מעריכין. נמחק מלת אלא: ב] ורישא ה"ק הכל תורת תמורה: ג] קטן היודע להפלות ולפרש לשם מי נדר ולשם מי הקדיש ואם סמוך: ד] איצטריך למיתני' כדמפרש בריש תמורה: ה] דילמא אתי למטעי להכשיר שחיטתן: ו] עסקינן כמו ברישא:

◆

רבינו גרשום

הכל שוחטין ושחיטתן כשרה. כלומר הכל שוחטין משמע לכתחלה ושחיטתן כשרה דאיעבד וקשיא רישא לסיפא: התם כדקתני טעם כלומר [דאסור] לכתחלה: הכל מעריכין. דאמר ערך פלוני נותן הכל לפי שהוא אם בן חמשים כבן חמשים אם בן עשרים כבן עשרים אם בן חדש כבן חדש: ונערכין דיכול להעריך עצמו ונותן ערכו הכל לפי הזמן א) וזה הערך: נודרין. רשאי לומר דמי פלוני עלי ונותן (דמיו כו' עד נותן) דמיו ושמין אותו כעבד: ונידרין. רשאי לומר דמי עלי ונותן דמיו: טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר. כלומר טוב ממי שנודר ומשלם וממי שנודר ואינו משלם. ואיזה זה מי שאינו נודר כל עיקר ונותן בלא נדר שמי שנודר ואינו משלם חיישינן שמא יהא עובר בבל תאחר:

א) נראה דל"ל הכל לפי הזמן ולפי זה הנערך כל"ל. ור"ל לפי מה שהוא אם הוא איש או אשה דבאשה הוא ערך אחר כמש"כ בפרשה.